یادداشت مفهومی

مقدمه

سلامت و رفاه بیش از پیش، هم به عنوان یکی از دستاوردهای توسعه پایدار و هم به‌عنوان عاملی کلیدی در پیشبرد آن تقویت ثبات اجتماعی و تامین امنیت انسانی شناخته می‌شود. در دنیای به هم پیوسته امروز، چالش‌های حوزه سلامت از جمله همه‌گیری‌ها، شرایط اضطراری بشردوستانه، جابه‌جایی و آوارگی جمعیت، مخاطرات ناشی از تغییرات اقلیمی ، بیماری‌های غیرواگیر و نابرابری‌های سلامتی، محدود به مرزهای ملی نیستند و مقابله مؤثر با آن‌ها مستلزم همکاری، هماهنگی و اقدام مشترک میان کشورها و شرکای مختلف است.

دیپلماسی سلامت به مجموعه فرآیندهایی اشاره دارد که از طریق آن‌ها دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی، دانشگاه‌ها، شرکای توسعه ای و سایر ذی‌نفعان برای رسیدگی به مسائل مرتبط با سلامت که ابعاد و پیامدهای آن‌ها فراتر از بخش بهداشت و درمان است، با یکدیگر تعامل و همکاری می‌کنند. این فرآیند سازوکار مهمی برای تقویت همکاری چندجانبه، پیشبرد سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد، ایجاد انسجام در سیاست‌های بخش‌های مختلف و تقویت اعتماد متقابل میان کشورها و نهادها به شمار می‌رود. از طریق دیپلماسی سلامت، کشورها می‌توانند برای مقابله با چالش‌های مشترک سلامت، تقویت ظرفیت‌های آمادگی و پاسخ، و ترویج دسترسی عادلانه به خدمات و فناوری‌های ضروری سلامت با یکدیگر همکاری کنند.

اهمیت دیپلماسی سلامت در سال‌های اخیر بیش از پیش نمایان شده است. همه‌گیری کووید-۱۹ به‌روشنی نشان داد که همکاری بین‌المللی، تبادل اطلاعات، هماهنگی در سازوکارهای پاسخ‌گویی و دسترسی عادلانه به فناوری‌های سلامت تا چه اندازه حیاتی هستند.

همچنین تداوم بحران‌های بشردوستانه و فوریت‌های بهداشت عمومی به‌ویژه در منطقه مدیترانه شرقی، بر ضرورت رویکردهای مشارکتی برای تضمین دسترسی به خدمات ضروری سلامت تقویت تاب‌آوری نظام‌های سلامت و حمایت از جمعیت‌های آسیب‌پذیر تأکید کرده است. در همین راستا، کشورها همچنان در پی تحقق پوشش سلامت همگانی(UHC) ، تقویت امنیت سلامت و پرداختن به تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت از طریق اقدامات چندبخشی و تعهد سیاسی پایدار هستند.

منطقه مدیترانه شرقی در این زمینه با فرصت‌ها و چالش‌های منحصربه‌فردی روبه‌رو است. کشورهای این منطقه از نظر سطح توسعه اجتماعی و اقتصادی و ظرفیت نظام‌های سلامت، تفاوت‌های قابل‌توجهی با یکدیگر دارند؛ این در حالی است که منطقه با بار سنگینی از بحران‌های بشردوستانه، جابه‌جایی و آوارگی جمعیت و شرایط اضطراری بهداشت عمومی نیز مواجه است.

این واقعیت‌ها ضرورت تقویت همکاری منطقه‌ای ، همبستگی و تبادل دانش را بیش از پیش آشکار می‌سازند.دیپلماسی سلامت بستری سازنده برای تعامل میان کشورها و شرکا فراهم می‌آورد تا از طریق تبادل تجربیات، شناسایی اولویت‌های مشترک و تقویت همکاری‌ها، در مسیر تحقق پوشش همگانی سلامت (UHC)، ارتقای امنیت سلامت و پیشبرد سایر اهداف مرتبط با سلامت در چارچوب اهداف توسعه پایدار گام بردارند.

در این راستا، مرکز تحقیقات دیپلماسی سلامت در دانشگاه علوم پزشکی ایران، با همکاری سازمان جهانی بهداشت، در نظر دارد نشست و گفتگوی سیاستی دو روزه‌ای را در سطح عالی و به‌صورت (حضوری و مجازی) تحت عنوان «دیپلماسی سلامت: پلی به سوی صلح و توسعه» برگزار کند.

این سمینار به عنوان یک بستری تخصصی و غیرسیاسی با تمرکز بر شواهد، سازوکارهای عملی، تجربیات کشورها و گفتگوی سیاستی برگزار خواهد شد. این رویداد بررسی خواهد کرد که دیپلماسی سلامت چگونه می‌تواند به تقویت تاب‌آوری و ارتقای عدالت در نظام‌های سلامت ، بهبود پیامدهای سلامت، تقویت همکاری منطقه‌ای و پیشبرد توسعه پایدار کمک کند.

این سمینار هم‌راستا با چهاردهمین برنامه کاری عمومی سازمان جهانی بهداشت (GPW14) برای سال‌های ۲۰۲۸-۲۰۲۵ است، برنامه‌ای که بر مشارکت‌ها، همکاری چندجانبه، تقویت تاب‌آوری نظام‌های سلامت و اقدام جمعی برای مقابله با چالش‌های روزافزون و پیچیده سلامت در دنیای به‌هم‌پیوسته امروز تأکید دارد.. دیپلماسی سلامت سازوکار عملی برای پیشبرد این اولویت‌ها از طریق تسهیل گفتگو، مذاکره و همکاری میان دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی، دانشگاه‌ها و شرکای توسعه فراهم می‌آورد.

این سمینار همچنین در راستای تأکید روزافزون سازمان جهانی بهداشت بر پیوند میان سلامت و صلح برگزار می‌شود و بر این نکته تأکید دارد که همکاری‌های حوزه سلامت می‌توانند به‌ویژه در شرایط بحرانی و اضطراری، زمینه‌ساز گفت‌وگو، اعتمادسازی و تقویت همبستگی منطقه‌ای باشند.

این سمینار سیاست‌گذاران ارشد، نمایندگان سازمان‌های بین‌المللی، آژانس‌های سازمان ملل متحد، جامعه دانشگاهی و شرکای توسعه از منطقه مدیترانه شرقی و سایر مناطق جهان را گرد هم می‌آورد. این رویداد فرصتی منحصربه‌فرد برای تبادل تجربیات، به اشتراک‌گذاری شواهد علمی و درس‌آموخته‌ها ، و بررسی راهکارهای فراهم می‌آورد که از طریق آن بتوان از ظرفیت‌های دیپلماسی سلامت برای تقویت همکاری‌های حوزه سلامت، ارتقای همبستگی منطقه‌ای و پشتیبانی از اقدامات جمعی در راستای مقابله با چالش‌های مشترک سلامت بهره گرفت..

اهداف

1. فراهم کردن بستری برای گفتگوی سیاستی در سطح عالی و تبادل دانش و تجربیات درباره نقش دیپلماسی سلامت در پیشبرد دو هدف اساسیِ پوشش سلامت همگانی (UHC) و امنیت سلامت، با تمرکز بر تجربیات عملی کشورها و رویکردهای مبتنی بر شواهد.
2. ترویج همکاری منطقه‌ای و همکاری چندجانبه میان کشورهای عضو، سازمان‌های بین‌المللی، دانشگاه‌ها و شرکای توسعه برای مقابله با چالش‌های مشترک سلامت و شناسایی فرصت‌های اقدام جمعی.
3. ارتقای درک مشترک از نقش دیپلماسی سلامت در تحقق تعهدات جهانی و منطقه‌ای در حوزه سلامت، از جمله تعهدات مرتبط با پوشش سلامت همگانی، امنیت سلامت، اجرای مقررات بهداشت بین‌المللی بهداشت (۲۰۰۵)، توافق‌نامه پاندمی سازمان جهانی بهداشت، ارتقای عدالت در سلامت و تقویت تاب‌آوری نظام‌های سلامت.

پیامدهای مورد انتظار

انتظار می‌رود این سمینار به پیامدهای زیر دست یابد:

1. تدوین مجموعه‌ای مختصر از توصیه‌های سیاستی مبتنی بر شواهد برای کشورهای عضو و سازوکارهای همکاری منطقه‌ای با هدف بهره‌گیری مؤثر از ظرفیت‌های دیپلماسی سلامت برای پیشبرد پوشش سلامت همگانی و ارتقای امنیت سلامت.

2. ایجاد زمینه برای شکل‌گیری یک بستر منطقه‌ای، یا شبکه منطقه‌ای فعال در حوزه دیپلماسی سلامت با هدف تسهیل تبادل مستمر دانش، تجربیات و تخصص فنی میان کشورهای عضو، سازمان‌های بین‌المللی، شرکای توسعه، دانشگاه‌ها و سازمان‌های جامعه مدنی، و تقویت همکاری‌های پایدار و مستمر پس از پایان سمینار.
3. تهیه گزارش سمینار و خلاصه سیاستی شامل پیام‌های کلیدی، تجربیات کشورها، توصیه‌های سیاستی و فرصت‌های پیش‌روی همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی.

روش اجرا

این سمینار طی دو روز به صورت ترکیبی(حضوری و مجازی) برگزار خواهد شد تا ضمن تسهیل مشارکت منطقه‌ای گسترده امکان دسترسی و حضور طیف متنوعی از مخاطبان فراهم شود.

نشست حضوری در تهران، جمهوری اسلامی ایران برگزار خواهد شد، در حالی که مشارکت مجازی از طریق یک بستر آنلاین فراهم خواهد بود .حضور در این رویداد از طریق دعوت‌نامه امکان‌پذیر است.

زبان کاری سمینار انگلیسی خواهد بود و برای تسهیل مشارکت نمایندگان کشورهای مختلف منطقه، خدمات ترجمه هم‌زمان نیز ارائه خواهد شد.

همچنین، در حاشیه سمینار، فعالیت‌های مکمل با هدف تبادل دانش و تجربه ، از جمله نمایشگاه عکس، برگزار می شود تا تحقیقات، شیوه‌های نوآورانه و تجربیات مرتبط با دیپلماسی سلامت و همکاری سلامت به نمایش گذاشته شوند به‌منظور اطمینان از کیفیت و اعتبار محتوای ارائه‌شده، سازوکارهای لازم برای بررسی و تأیید مطالب در نظر گرفته خواهد شد تا تمامی محتوای فنی، مبتنی بر شواهد و همسو با اهداف این رویداد باشد.

اطلاعات تماس

برای کسب اطلاعات بیشتر درباره سمینار، رویه‌های ثبت‌نام و ترتیبات لجستیکی، لطفاً تماس بگیرید با:

دکتر علی نعمتی، معاون امور اداری و مدیریت، مرکز تحقیقات دیپلماسی سلامت، دانشگاه علوم پزشکی ایران(IUMS) ، تهران، جمهوری اسلامی ایران، ایمیل nematia1368@gmail.com :